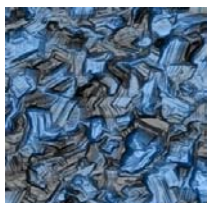

Tudáspresszó: Nanoügyekről – tudósok és civilek

Szerző: kerulot Létrehozva: 2009. november 12. 18:13:41

A nanotechnológia orvosi, műszaki, elektronikai, élelmiszeripari felhasználása alapjaiban alakítja át életünket, azonban az alkalmazásokhoz elengedhetetlen a társadalom, a fogyasztók, felhasználók bizalma – ehhez nélkülözhetetlen a tudósok nyitottsága és laikusok hajlandósága a párbeszédre. Ez a hármas összefüggés fogalmazódott meg a kutatók és civilek közös álláspontjaként a másfél órás beszélgetésben.

Biró László Péter, az MTA Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet Nanoszerkezetek Osztályának vezetője képszerű és érzékletes példákkal mutatta be, hogy milyen méretvilágban kell elképzelnünk a nano-kutatásokat. **Nagyné Naszályi Livia**, az MTA Kémiai Kutatóközpont fiatal kutatója a szerves kémia területén tárgyalta a nanotechnológia működését. **Szépvolgyi János**, az MTA Kémiai Kutatóközpont, Anyag- és Környezetkémiai Kutatólaboratóriumának igazgatója olyan mindennapi használati tárgyakon részletezte a nanotechnológia jelenlétét, mint például az autó. **Pál János**, környezetgazdálkodási agrármérnök, a Levegő Munkacsoport programvezetője felmérések alapján hivatkozott a lakosság aggodalmaira a vegyi anyagok felhasználása kapcsán.

A mintegy félszáz érdeklődő számára a rendezvény kimagaslóan informatív volt. A tudósok feladatuknak érezték, hogy minél több ismeretet adjanak át érthető, gyakorlatias formában a nanotechnológiáról. Nagyné Naszályi Livia a liposzómás gyógyszer-hordozók fejlesztése kapcsán a nanorészecskék élettani hatásait elemezte, a nanorészecskék funkcionálisításától kezdve a naptej nanoelemeinek reális és képzelte veszélyeinek tisztázásáig. Szépvolgyi Jánostól megtudhattuk, hogy az energia-felhasználásban milyen megtakarításokat eredményeznek a nanoalkalmazások. Biró László Péter a lepkeszárnyak színét adó rétegzettség reprodukálhatóságát is elemezte, valamint a szénvegyületek nanostruktúráját ábrázolta. A civilek szempontjait számba vevő Pál János a gyártó cégek kikényszerítendő felelősségét hangsúlyozta a fejlesztések esetleges kockázatainak feltárásában.

A nano-ismeretterjesztés témakörein túl a beszélgetést vezető Fábri György azt firtatta, vajon érvényesül-e a nanokutatások kapcsán a fogyasztók tájékoztatása, annak érdekében, hogy a ne alakuljon ki a GMO-hoz hasonló mély szakadék a tudósok és a közvélemény között. Pál János civilként szkeptikusabb volt e tekintetben, a nanoanyagok alkalmazására vonatkozó jelenlegi szabályozást, az általa bemutatott felmérési adatokkal összhangban, elégtelennek találta. Szépvölgyi János egyetértett azzal, hogy a szabályozottság nem megfelelő még, azonban hangsúlyozta: önmagában a nanotechnológia se nem ártalmas, se nem áldásos, a fejlesztőktől függ, miképpen és mire alkalmazzák. Biró László Péter egyértelműen elkötelezettnek látja a tudósok jelentős részét az ismeretátadás iránt, Nagyné Naszályi Livia pedig a kutatási-alkalmazási protokollok érvényesülésében is biztosítékot lát a felhasználók védelmére.

A rendezvény érdeklődő közönsége több hozzászólásban is aggályosnak találta az informáltság hiányát és a fogyasztói kiszolgáltatottságot. A nagyon is hétköznapi és jelenlévő nanotechnológiai felhasználások (cipőfényező, csokihab, gyógyszerek) példáin keresztül Biró László Péter és Szépvölgyi János érzékeltette, hogy nem valamifajta sci-fi jövőképről beszélünk, hanem már most fontos a társadalom, a felhasználók kellő mértékű felkészültsége a döntésekhez: milyen mértékben, milyen esetleges kockázatot vállalva használnak nano(tartalmú) termékeket. A tudományos kutatások és fejlesztések azonban elkerülhetetlenül haladnak előre, ezzel szemben a differenciálatlan elutasítás bizonyosan nem hatékony stratégia.

Tudósok, gazdasági szereplők, fogyasztók és az állam szerepének megítélését illetően, ha eltérő mértékben is, de a beszélgetők egyetértettek abban, hogy a morális felelősséggel bíró tudós a felhasználó szövetségese abban, hogy a kockázatok felmérése, nyilvánossá tétele megkapja a szükséges finanszírozást az államtól, illetve a gazdasági szereplőktől. Pál János inkább a cégek felelősségvállalását tartotta méltányosnak, az akadémiai kutatók ugyanakkor arra hívták fel a figyelmet, hogy a közpénzből finanszírozott kutatóműhelyek éppen azért nélkülözhetetlenek, mert a független vizsgálatok és a társadalmi elvárásokat is beépítő kutatások hátterét szolgáltatják. Nagyné Naszályi Livia szerint a civil szervezetek fontos szerepet játszhatnak abban, hogy az egyes termékekben felhasznált nanoanyagokról információt gyűjtsenek a gyártóktól s ezzel alapanyagot szolgáltatassanak a kutatói szakvéleményekhez.

<http://hunscan.hu/articleGroups/tudaspresszo/nanougyekrol-tudosok-es-civilek>

Kommunikáció, egyeztetés, tájékozottság: ezek bizonyultak a tudományos eredmények és a társadalmi bizalom közelítése kulcsszavainak a nanotechnológia kapcsán.

/Egy hasznos link: <http://www.nanotechnology.hu/magyarul.html/>